

Tigrinya

R. Sheshi-van der Sluis en L. van der Zijden-Holstvoogd

1. Taalbeschrijving

Het Tigrinya behoort tot de moderne Semitische talen (Voigt, 2009). Deze talen vormen de noordoostelijke subfamilie van de Afro-Aziatische talen. Tigrinya wordt gesproken in Eritrea, in de Ethiopische regio Tigray en in Israël, door leden van de Beta Israël.

Naast het Tigrinya worden er in Eritrea vele andere talen en dialecten gesproken. Arabisch en Tigre komen naast Tigrinya het meest voor. Dit zijn echter geen officiële talen. In het basisonderwijs is de schooltaal Tigrinya en op middelbare scholen en universiteiten wordt er in het Engels lesgegeven (Pharos, 2017).

Omdat Eritrea een kolonie is geweest van Italië komen er in het Tigrinya leenwoorden uit het Italiaans voor. Denk aan 'pisa', wat afkomstig is van het Italiaanse 'pizza'.

In Ethiopië worden in totaal ongeveer 90 verschillende talen gesproken. De officiële taal van Ethiopië is het Amhaars. Het Tigrinya uit Ethiopië kent dus leenwoorden uit het Amhaars.

Tabel 1

Consonantsysteem van het Tigrinya gebaseerd op Roos, 2016 en Hetzron, 1997

	Coronaal				Dorsaal				
	Bilabiaal	Labiodentaal	Alveolair	Postalveolair	Palataal	Labio velair	Velair	Faryngaal	Glottaal
plosieven	p ¹ b		t d			k ^w g ^w	k ³ g		ʔ
nasalen	m		n		ɲ				
trill			r						
fricatieven		f (v) ²	s z	ʃ ʒ		(x ^w)	(x)	ħ ʕ	h
affricaten				tʃ dʒ					
ejectieven			tʼ tsʼ	tʃʼ dʒʼ		k ^w ʼ (x ^w ʼ)	kʼ (xʼ)		
liquida			l						
half					j	w			
klinkers									

Opmerkingen: De consonanten tussen haakjes zijn allofonen. Groene consonanten komen alleen in het Tigrinya voor.

¹komt alleen voor in Italiaanse leenwoorden

²komt alleen voor in Italiaanse leenwoorden. Wordt als allofoon van /b/ gezien.

³/k/ kan na vocaal gerealiseerd worden als fricatief /x/. (Roos, 2016) Bij welke woorden dit gebeurt, verschilt per dialect. (Hetzron, 1997)

Het Tigrinya kent verschillende dialecten die fonetisch, lexicaal en grammaticaal van elkaar verschillen. Deze worden grofweg verdeeld in Noordelijke (Zuid-Eritrea en Ethiopië) en Zuidelijke (Noord-Ethiopië, provincie Tigray) dialecten. UCLA noemt twee dialecten: Asmara, gesproken in Eritrea en Tigray, gesproken in Ethiopië. Volgens Fitzgerald (2006), Voigt (2009) en Kifle (2011) vormen de verschillen geen belemmering voor wederzijds begrip.

De Speakaboo woordenlijst 'Tigrinya' is gebaseerd op het dialect dat gesproken wordt in Eritrea. De woorden zijn getranscribeerd zoals ze zijn waargenomen door een Nederlandstalige luisteraar.

Syllabestructuur

Het Tigrinya heeft een strikte syllabestructuur van CV en CVC (Buckley, 1994) en kent geen consonantclusters (Leslau, 1941 & Hetzron, 1997). Het minimale woord in het Tigrinya heeft de structuur CVC of CV-CV (Roos, 2016). In spraak zijn consonantclusters aan het begin mogelijk, zoals bijvoorbeeld in het woord /təmali/ ("gisteren"), dat uitgesproken wordt als [tmali].

Roos (2016) vermeldt ook dat consonanten in het Tigrinya een belangrijkere rol spelen dan vocalen. Dit in tegenstelling tot het Nederlands, waar vocalen belangrijker en betekenisonderscheidend zijn in een woord.

Klemtoon

Klemtoon is in het Tigrinya niet betekenis onderscheidend en het valt vaak op de laatste syllabe (Ullendorff, 1955). Pitch accent is belangrijk binnen het Tigrinya maar is ook onregelmatig en afhankelijk van de context van de zin. Pitch accent is het benadrukken van klanken door ze op hogere toon uit te spreken. Zinsintonatie en ritme zijn belangrijker dan de klemtoon in individuele woorden (Roos, 2016).

Eindklankverscherping

In het Tigrinya ondergaan de /b/, /d/ en /g/ eindklankverscherping. Deze klanken worden dan respectievelijk uitgesproken als [p], [t] en [k].

2. Verwervingsvolgorde consonanten

Geen informatie beschikbaar.

3. Veel voorkomende fonologische processen

Er is geen literatuur gevonden over de fonologische processen bij kinderen. Uit de interviews met volwassen informaten is echter wel redelijk wat fonologische variatie aangetroffen. Het is belangrijk om tijdens het onderzoek rekening te houden met deze variatie. Vraag bij twijfel of de ouder/begeleider van het kind het doelwoord wil uitspreken. Door de vergelijking van de productie van het kind met die van de ouder kan duidelijk worden of het om een fonologisch proces gaat of om een variant die bij een dialect hoort. De ervaring leert dat tolken niet altijd op de hoogte zijn van alle mogelijke varianten.

De transcripties in het scoreformulier en de app komen overeen met uitspraak van de woorden in het filmpje. In de eerste kolom hebben we met haakjes aangegeven welke variatie wij hebben aangetroffen. De consonanten in de woorden blijven gelijk, maar er kunnen vocalen aan het woord worden toegevoegd. De syllabestructuur van de woorden verandert hierdoor en daarmee ook de positie van sommige consonanten. Het gaat om de volgende items:

22. w e r (ə) ħ i (maan)

23. dʒ a k e t (i) (jas)

29. k' e l e b e t (i)

31. b i j k o t (i) (koekje)

32. ħ e r (ə) m a s (olifant)

36. ʔ ə n kʷ r o ʕ o b (ə) (kikker)

4. Toegestane lexicale variaties

Item 14 (appel) wordt niet alleen met /tufaħ/ benoemd maar ook wel met /mela/; het Italiaanse woord voor appel.

5. Prestaties van zich normaal ontwikkelende kinderen

Tot op heden is er nog geen onderzoek gedaan met de Tigrinya woorden bij zich normaal ontwikkelende peuters uit Eritrea.

6. Bronnen

Literatuur

- Buckley, E. (1994). Tigrinya vowel features and vowel coalescence. *Penn Working Papers in Linguistics* 1(1), pp. 1-28.
- De Gruijter, M. & Razenberg, I. (2017). Verkenning: Integratiekansen van Eritrese vluchtelingen in Nederland. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut
- Fitzgerald, C. M. (2006). More on Phonological Variation in Tigrinya. In Uhlig, S. (Ed.), *Proceedings of the 15th International Conference of Ethiopian Studies Hamburg 2003*. (pp. 763-768). Harrassowitz Verlag: Wiesbaden.
- Hetzron, R. (1997). *The Semitic Languages*. New York: Routledge.
- Kifle, N. A. (2011). Tigrinya Applicatives in Lexical-Functional Grammar [Ph.D. thesis]. University of Bergen.
- Leslau, W. (1941). *Documents Tigrigna: Grammaire et Textes*. Parijs: Librairie C. Klincksieck.
- Pharos, Expertisecentrum Gezondheidsverschillen. (2017). Factsheet Eritrese vluchtelingen. Beschikbaar via http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_eritrese_vluchtelingen.pdf
- Roos, K. (2016). Een contrastieve analyse van de fonologie van het Tigrinya en het Nederlands. Universiteit Utrecht: Masterscriptie Taal, Mens en Maatschappij.
- Ullendorff, E. (1955). *The Semitic Languages of Ethiopia. A Comparative Phonology*. London: Taylor's (Foreign) Press.
- Voigt, R. (2009). Tigrinya, an "African-Semitic" language. *Folia Linguistica Historica*, vol. 30, 391–400.
- Voigt, R. (2011). Tigrinya. In S. Weninger (Ed.), *The Semitic Languages. An International Handbook* (pp. 1153-1169). E-book. doi: <https://doi-org.vu-nl.idm.oclc.org/10.1515/9783110251586.1153>
- Wikipedia. (2018). Tigrinya Language. Beschikbaar via https://en.wikipedia.org/wiki/Tigrinya_language

Andere bronnen

- UCLA Language Materials Project. (2014). Tigrinya. Beschikbaar via <http://www.lmp.ucla.edu/Profile.aspx?LangID=18&menu=004>

© Kentalis, 23-11-18, Sint Michielsgestel